

Sygn. akt: III AUa 2524/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski (spr.)

SSA Beata Michalska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2014 r. w Łodzi

sprawy **B. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o świadczenie przedemerytalne,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 23 października 2013 r., sygn. akt: V U 1064/13,

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 2524/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 19 lipca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w O. odmówił B. S. prawa do świadczenia przedemerytalnego podnosząc, że ustanie działalności gospodarczej nie nastąpiło

z powodu ogłoszenia upadłości. Ubezpieczona nie dysponowała, bowiem środkami na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Z tej przyczyny Sąd Rejonowy

V Wydział Gospodarczy w K. postanowieniem z 10 września 2012 r. wniosek B. S. o ogłoszenie upadłości oddalił.

W odwołaniu z 12 sierpnia 2013 r. B. S. zakwestionowała prawidłowość rozstrzygnięcia organu rentowego, wskazując, że wbrew twierdzeniom organu rentowego spełnia wszystkie przesłanki prawa do świadczenia przedemerytalnego, o którym mowa w ustawie z 30 kwietnia 2004 r., w tym przesłankę opisaną w art. 2 ust. 1 pkt. 3 rzeczonyj ustawy. Ubezpieczona, przywołując wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15 marca 2006 r. podniosła, że z przyczyn wskazanych w ww. orzeczeniu, powodem odmowy przyznania prawa do świadczenia przedemerytalnego nie może być oddalenie wniosku o upadłość, kiedy to jedynym oddalenia wniosku jest brak środków na pokrycie kosztów tego postępowania. W ocenie skarżącej stanowisko prezentowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych narusza konstytucyjną zasadę równego traktowania, uprzywilejowując tych, których kondycja finansowa pozwala przeprowadzić proces upadłościowy. Z tego powodu ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji

i przyznanie jej prawa do świadczenia przedemerytalnego od 25 czerwca 2013 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Zaskarżonym wyrokiem z 23 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu, V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (1) zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z 19 lipca 2013 r.,

w ten sposób, że przyznał B. S. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 26 czerwca 2013 r., zasądając (2) od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 120 złotych zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

B. S., urodzona (...), w okresie od 10 marca 1996 r. do 31 listopada 2012 r. prowadziła w K. działalność gospodarczą pod nazwą „(...)” w postaci kiosku. W dniu 29 sierpnia 2012 r. ubezpieczona wniosła o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego, argumentując swój wniosek wysokością zobowiązań wobec sześciu podmiotów na łączną kwotę 2 090, 44 zł oraz wysokością posiadanego majątku ruchomego w wysokości 136, 80 zł. Majątku nieruchomości ubezpieczona nie posiadała. Postanowieniem z 10 września 2012 r. Sąd Rejonowy V Wydział Gospodarczy w K. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości stwierdzając, że B. S. nie posiada środków na koszty postępowania upadłościowego.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie spór ograniczał się do interpretacji prawa materialnego

tj. art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych. Sąd Okręgowy, akceptując stanowisko zajęte w treści przytoczonego przez ubezpieczoną wyroku Sadu Apelacyjnego w Katowicach

w sprawie III AUa 15/06 uznał, że B. S. spełniła wszystkie przesłanki uprawniające ją do uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego. Zdaniem Sądu uzależnienie prawa do świadczeń przedemerytalnych dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą od ogłoszenia upadłości, powoduje nieuzasadnione i sprzeczne z Konstytucją nierówne traktowanie tej grupy ubezpieczeniowej, rozróżniając upadłość od innych okoliczności powodujących ustanie działalności (wyrejestrowanie z działalności, cofnięcie koncesji, likwidacji działalności lub faktycznego jej zaprzestania) i stwierdził, iż brak majątku dłużnika, jako powód odmowy ogłoszenia upadłości, winien być traktowany na równi z jej ogłoszeniem. Argumentacja taka znalazła uzasadnienie w wykładni systemowej przywołanego przepisu – przez analogię do regulacji art. 3 ust. 1 ustawy z 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Sąd Apelacyjny w Katowicach podkreślił bowiem, że literalne stosowanie przepisu art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych powoduje nierówne traktowanie osób, zaprzestających płacenia długów, które posiadają majątek, pozwalający na prowadzenie postępowania upadłościowego,

z osobami, które takiego majątku nie mają.

Sąd Okręgowy argumenty wskazane przez Sąd Apelacyjny w Katowicach podzielił podkreślając, że nie może być tak by osoby majątne były uprzywilejowane wobec osób, które nie mają pieniędzy nawet na przeprowadzenie postępowania upadłościowego, do czego prowadziłyby stosowanie ściśle literalnej wykładni przepisu.

W przypadku B. S. Sąd Rejonowy orzekając w przedmiocie wniosku o upadłość ustalił jej aktualną sytuację majątkową. Ubezpieczona spełniała zarówno podmiotowe, jak i przedmiotowe przesłanki do ogłoszenia upadłości, a jedyną przeszkodą do jej ogłoszenia stała się niemożność wpłacenia zaliczki na poczet kosztów postępowania, należy przyjąć, iż istniały obiektywne przyczyny zaprzestania prowadzenia działalności, a więc cel, jakiemu miała służyć ustawa o świadczeniach emerytalnych został osiągnięty.

Przyjmując taką wykładnię przepisu art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki prawa do wnioskowanego świadczenia i z tego powodu na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji. W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.

i art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył apelacją w całości Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj. art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych. W uzasadnieniu zarzutów apelacji skarżący podniósł przede wszystkim, że kontrowersyjne argumenty sądu I instancji wypaczają sens ustawy uznając w rezultacie, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje każdemu kto zaprzestaje swojej działalności zawodowej. Zaprezentowana argumentacja jest zaś nieuprawniona w aktualnym stanie prawnym. O fakcie ewentualnej niezgodności przepisu z ustawą zasadniczą decyduje zaś umocowany do tego Trybunał Konstytucyjny, nie sąd orzekający. Z tych powodów apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczona wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna i z tego powodu podlegała oddaleniu.

Na wstępie przedmiotowych rozważań wskazać bowiem należy, że warunki nabywania, utraty prawa do świadczeń przedemerytalnych oraz zasady ich wypłaty i finansowania określone zostały w ustawie z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt. 3, który to w bezspornym stanie faktycznym, znajduje w niniejszej sprawie zastosowanie, prawo do rzeczowego świadczenia przysługuje osobie (w tym przypadku kobiecie), która do dnia ogłoszenia upadłości prowadziła nieprzerwanie i przez okres nie krótszy niż 24 miesiące pozarolniczą działalność, w rozumieniu przepisów ustawy z 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych i za ten okres opłaciła składki na ubezpieczenia społeczne oraz do dnia ogłoszenia upadłości ukończyła, co najmniej 56 lat oraz posiada okres uprawniający ją do emerytury, wynoszący co najmniej 20 lat.

Świadczenie przysługuje, po co najmniej 180 dniach pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki, a to (1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna, (2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo odpowiedniego zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych oraz (3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180 – dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Z treści wywiedzionej przez organ rentowy apelacji jednoznacznie wynikało, że w niniejszej sprawie w sporze pozostawała wyłącznie kwestia prawidłowej wykładni przepisu prawa materialnego tj. art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, a w konsekwencji to, czy ubezpieczony spełnił przesłanki uprawniające go do uzyskania wnioskowanego świadczenia. Jako, że Sąd Rejonowy w Kaliszu postanowieniem z 10 września 2012 r. oddalił wniosek B. S. o ogłoszenie upadłości prowadzonej przez nią własnej działalności gospodarczej, w ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wykluczało to tym samym możliwość zastosowania w jej przypadku art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Elementem koniecznym zawartym w treści przywołanego przepisu jest bowiem ogłoszenie upadłości działalności gospodarczej, które to w niniejszej sprawie formalnie nie nastąpiło. Zdaniem organu rentowego sytuacji nie zmienia fakt, że powodem oddalenia wniosku był przede wszystkim brak środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego tak przedstawionej interpretacji art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w żaden sposób podzielić nie można. Literalna wykładnia treści przepisu, przyjęta w spornej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, powoduje, bowiem nie dające się zaakceptować zróżnicowanie sytuacji osób, których kryterium różnicującym staje wyłącznie fakt posiadania środków na pokrycie postępowania upadłościowego, mimo, że w świetle pozostałych przesłanek upadłość jest w pełni uzasadniona i dopuszczalna. Oddalając wniosek o ogłoszenie upadłości Sąd Rejonowy w Kaliszu ocenił, że aktualna na ówczesną chwilę kondycja finansowa B. S. nakazuje uznać ją za niewypłacalną w rozumieniu art. 10

i art. 11 prawa upadłościowego. Dłużniczka nie wykonywała, bowiem swych wymagalnych zobowiązań pieniężnych wobec wierzycieli, a niewykonywanie tych zobowiązań miało charakter trwały. Powód oddalenia wniosku stanowił zaś brak środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Na tej podstawie,

w myśl art. 13 ust. 2 prawa upadłościowego i naprawczego, Sąd wniosek dłużniczki oddalił. Z powyższego wynika bezspornie, że mimo braku wymaganych środków pieniężnych na pokrycie kosztów postępowania, ubezpieczona spełniła pozostałe kryteria uzasadniające ogłoszenie jej upadłości. Konieczność posiadania środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, uzależniająca jej ogłoszenie na gruncie ustawy – prawo upadłościowe i naprawcze, w świetle celów przypisanych świadczeniom z ubezpieczeń społecznych, nie stanowi warunku bezwzględnie.

Rację ma przy tym ubezpieczona, podnosząc, że tak zilustrowany rozdzwięk sytuacji prawnej ubezpieczonych koliduje z konstytucyjną zasadą równego traktowania. Analogiczne stanowisko, które Sąd Apelacyjny w składzie tu obecnym w całości podziela, zajął Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z 15 marca 2006 r. w sprawie III AUa 15/06 (opubl. w LEX nr 283364) podnosząc, że w sytuacji, gdy przychód firmy jest znacznie niższy od kosztów jego uzyskania i dłużnik spełnia zarówno podmiotowe jak i przedmiotowe przesłanki do ogłoszenia upadłości,

a jedyną przeszkodą do jej ogłoszenia jest niemożność wpłacenia nawet zaliczki na poczet kosztów postępowania, należy przyjąć, iż istnieją obiektywne przyczyny zaprzestania prowadzenia działalności, a więc cel, jakiemu miała służyć ustawa z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. nr 120, poz. 1252), został osiągnięty. Stanowisko Sądu Apelacyjnego w Katowicach stanowi więc odejście od przyjętej przez organ rentowy wykładni literalnej art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych i zwrot ku wykładni systemowo – celowościowej. Kierunek ten Sąd Apelacyjny w pełni aprobuje.

Dodać przy tym należy, że skarżący nie podniósł w treści uzasadnienia sformułowanego w sprawie zarzutu żadnych merytorycznych argumentów, mogących zarzut ten uzasadniać. Organ rentowy zakwestionował jedynie zasadność wyводу Sądu Okręgowego oraz prawidłowość podzielanego przez ten Sąd stanowiska Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 15 marca 2006 r. w sprawie III AUa 15/06. Poza ogólną kontestacją wyrażonego poglądu skarżący nie wyjaśnił, z jakich przyczyn kierunek obrany w ww. orzeczeniach nie może zostać zaakceptowany. Argument zgodnie, z którym stanowisku temu sprzeciwia się jedynie literalna wykładnia art. 2 ust. 2 pkt. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych nie jest zdolny, w ocenie Sądu Apelacyjnego, skutecznie podważyć zasadności ww. rozważań.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji za słuszne i odpowiadające prawu, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jako bezzasadną.

Przewodnicząca: Sędziowie: